

Potilas- ja asiakasturvallisuuden edistäminen Kuopion kaupungin sosiaali- ja terveystalouksissa

Edistämme potilas- ja asiakasturvallisuutta *Potilas- ja asiakasturvallisuusstrategian 2017–2021* (Sosiaali- ja terveysministeriö Julkaisuja 2017:9) mukaisesti.

Strategian kansallinen tavoitetilä vuoteen 2021 mennessä on, että potilas- ja asiakasturvallisuus näkyy rakenteissa ja käytännön toiminnassa ja palvelut ovat vaikuttavia ja turvallisia. Potilas ja asiakas ovat yhdenvertaisia toimijoita palveluprosessissa ja sen suunnittelussa. Jokainen voi vaikuttaa, tehdä valintoja ja ottaa vastuuta potilas- ja asiakasturvallisuudesta.

Tavoitteet:

- Potilas, asiakas ja läheiset osallistuvat aktiivisesti potilas- ja asiakasturvallisuuden varmistamiseen ja kehittämiseen.
- Laatu sekä potilas- ja asiakasturvallisuus ovat osa riskienhallintaa.
- Palveluprosessit ja toimintatavat ovat turvallisia ja suojaavat potilaita ja asiakkaita vaaratapahtumilta.
- Turvallisen hoidon ja hoivan edellyttämät voimavarat ja osaaminen on varmistettu.
- Laadun ja turvallisuuden seuranta ja kehittäminen on varmistettu.
- Potilas- ja asiakasturvallisuutta edistetään kansallisesti.

Kansallista strategiaa on täydennetty 2018 aikana valmistuneella PSSHP:n alueellisella potilas- ja asiakasturvallisuuden toimintaohjelmalla 2018–2019. Toimintaohjelmaa on päivitetty vuodelle 2020. Toiminta-ohjelma antaa suuntaviivat jokaisessa alueen organisaatiossa tehtävälle potilas- ja asiakasturvallisuuden edistämistyölle.

Potilas- ja asiakasturvallisuus on osa julkista palvelulupausta.

tammi-elokuu 2020

Potilaan ja asiakkaan osallistuminen

8.8.2019 avautui Kuopion kaupungin kotisivuilla mahdollisuus tehdä potilaan tai omaisen tekemä vaaratapahtumailmoitus. Vaaratapahtumailmoituksen mahdollisuus on terveydenhuollon ja myös sosiaalihuollon sivuilla. Vaaratapahtumailmoituksen voi tehdä joko sähköisesti tai paperiversiona.

Turvallisuusriskien hallinta

HaiPro- ja WPro ilmoitusten tekeminen henkilöstön toimesta alkaa vakiintua.

Riskienhallintapolitiikka on Kuopion kaupungin valtuuston hyväksymä ja riskien arviointi ja ennakointi ovat osa jatkuvaa toiminnan kehittämistä. Henkilöstö osallistuu säännöllisesti turvallisuuskoulutuksiin. Potilas- ja asiakasturvallisuussuunnitelman päivitys tuodaan hyväksyttäväksi syyskuussa 2020. Yksiköiden omavontasuunnitelmat ovat osa turvallisuussuunnitelmaa. Riskejä arvioidaan jatkuvuussuunnitelmissa sekä palo- ja pelastussuunnitelmissa.

2019 PSSHP:n vakavien vaaratapahtumien koulutukseen osallistui Kuopion kaupungilta 7 henkilöä ja toinen koulutus järjestetään vuonna 2020. Maaliskuun koulutus peruttiin koronatilanteen vuoksi. Vakavia vaaratapahtumia on tutkittu 3 tapausta elokuun 2020 loppuun mennessä.

Turvallisuuskulttuuri

Tavat käsitellä ja raportoida vaaratapahtumia on sovittu. Kuopion kaupungin sosiaali- ja terveystalouksissa potilasturvallisuusilmoitusten käsittely on ehdottomasti ilmoittajaa kohtaan ei-rankaisevaa toimintaa.

Johtaminen

Kuopion kaupungin potilas- ja asiakasturvallisuusjärjestelmä kuuluu perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueiden johtamisjärjestelmään. Potilas- ja asiakasturvallisuussuunnitelmassa on kuvattu turvallisuusjohtamisen organisointi ja vastuut linjaorganisaation mukaisesti. Potilas- ja asiakasturvallisuustyöryhmä kokoontuu 2-4 kertaa vuodessa. Toimintaa koordinoi potilas- ja asiakasturvallisuuskoordinaattori.

Jatkuva seuranta ja kehittäminen

Jokainen yksikkö ja työntekijä käyttävät potilas- ja asiakasturvallisuuden vaaratapahtumien ilmoittamiseen HaiPro – työkalua. Alla mainitut vaaratapahtumat on aina ilmoitettava. Ilmoittamisessa ja ilmoitusten käsittelyssä noudatetaan syyllistämättömyyden periaatetta. Läheltä piti – ilmoitusten osuutena tavoitellaan vähintään 50 % kaikista ilmoituksista. Kehittämistoimenpiteisiin johtaneita tapauksia tulisi olla 60%.

Alueellisilla ilmoituksilla pyritään edistämään potilas- ja asiakasturvallisuutta hoitoketjussa.

Vaaratapahtumailmoitukset (HaiPro)	Kaikki ilmoitukset lkm				Läheltä piti -tapahtumat	
	tammi-lokakuu 2020	2019			tammi-lokakuu 2020	2019
Perusturva työntekijän ilmoitukset	2981	2574			481	415
lääke- ja nestehoito	1049	1043			227	204
muu hoito tai seuranta	99	83			17	17
tiedonkulku ja -hallinta	150	154			73	53
kaatumiset ja putoamiset	1250	1003			41	46
laitteet, tarvikkeet ja niiden käyttö	27	40			13	16
-ilmoitus Valviralle						
aseptiikka/hygienia	24	5			8	0
väkivalta	84	112			31	33
Muu (eri tapahtumatyyppejä)	233	175			72	56
Terveystuho työntekijän ilmoitukset	1662	1413			659	590
lääke- ja nestehoito	728	624			530	450
muu hoito tai seuranta	57	56			7	19
tiedonkulku ja -hallinta	118	137			57	54
kaatumiset ja putoamiset	637	503			14	18
laitteet, tarvikkeet ja niiden käyttö	27	12			15	7
-ilmoitus Valviralle						
aseptiikka/hygienia	8	20			6	13
väkivalta	16	23			7	11
Muu (eri tapahtumatyyppejä)	38	52			19	22

Vaaratapahtumailmoitukset (HaiPro)	Seuraus potilaalle kohtalainen/vakava IV - V lkm		Riskiluokka merkit- tävä/vakava IV - V lkm		Kehittämistoimenpi- teisiin johtaneet ilmoitukset lkm	
	tammi-lokakuu 2020 2019		tammi-lokakuu 2020 2019		tammi-lokakuu 2020 2019	
Perusturva työntekijän ilmoitukset	138	330	16	38	161	148
lääke- ja nestehoito	18	39	2	8	58	80
muu hoito tai seuranta	5	8	2	1	5	14
tiedonkulku ja -hallinta	2	10	3	2	8	29
kaatumiset ja putoamiset	88	91	8	22	33	17
laitteet ja niiden käyttö	3	6	0	0	0	5
aseptiikka / hygienia	0	0	0	0	1	0
väkivalta	7	8	1	1	1	6
Muu(eri tapahtumatyyppejä)	2	9	1	2	15	9
Vaaratapahtumailmoitukset (HaiPro)	Seuraus potilaalle kohtalainen/vakava IV - V lkm		Riskiluokka merkit- tävä/vakava IV - V lkm		Kehittämistoimenpitei- siin johtaneet ilmoitukset lkm	
	tammi-lokakuu 2020 2019		tammi-lokakuu 2020 2019		tammi-lokakuu 2020 2019	
Terveysturva työntekijän ilmoitukset	96	78	13	9	199	188
lääke- ja nestehoito	6	13	1	1	49	60
muu hoito tai seuranta	6	8	2	1	3	2
tiedonkulku ja -hallinta	3	6	1	0	9	11
kaatumiset ja putoamiset	77	47	7	6	118	93
laitteet ja niiden käyttö	0	1	0	1	5	1
aseptiikka/hygienia	0	1	0	1	0	2
väkivalta	1	3	1	0	6	10
Muu(eri tapahtumatyyppejä)	2	1	1	0	5	15

Muut potilasturvallisuusindikaattorit Hoitoon liittyvät infektiot (Pegasos/ SoteDW)	Kaikki ilmoitukset	Muutos
--	--------------------	--------

	tammi-lokakuu			
	2020	2019		lkm
Perusturva (Hoivapalvelut ja kehitysvammahuolto)				
Virtsatieinfektio	69	54		15
Hengitystieinfektio	28	48		-20
Influenssa	15	5		10
Sepsis	1	1		0
Silmäinfektio	20	16		4
Akuutti haavainfektio	17	11		6
Resistentin bakteerin aiheuttama infektio	1	0		1
Noroviruksen aiheuttama vatsatauti	2	4		-2
Clostridiumin aiheuttama ripulitauti	1	1		0
Muut potilasturvallisuusindikaattorit Hoitoon liittyvät infektiot (Pegasos/ SoteDW)	Kaikki ilmoitukset		Muutos	
	tammi-lokakuu			lkm
	2020	2019		
Terveysturvallisuus				
Virtsatieinfektio	170	168		2
Hengitystieinfektio	50	68		-18
Influenssa	8	11		-3
Sepsis	5	2		3
Silmäinfektio	10	10		0
Akuutti haavainfektio	11	26		-15
Resistentin bakteerin aiheuttama infektio	3	2		-1
Noroviruksen aiheuttama vatsatauti	7	55		-48
Clostridiumin aiheuttama ripulitauti	2	11		-9

Hoitoon liittyvien infektioiden tilastoiminen on parantunut. Yhä useammin muistetaan tehdä hoitoon liittyvä infektiotilastointi ja ne tunnistetaan paremmin. Hoitoon liittyväksi infektioksi luetaan hoidon aikana huomattu muu, kuin tulostyynä ollut infektio, ei aina kyseessä ei ole hoidosta johtunut sairastuminen.

KORONAN VAIKUTUKSET POTILAS- JA ASIAKASTURVALLISUUTEEN

Maaliskuussa 2020 pyydettiin lisäämään Haipro-ilmoituksiin mahdollisuus valita kohta: Myötävaikuttavana tekijänä Covid-19 tilanne.

Lokakuun loppuun mennessä tällaisia tapauksia, joissa Covid19 tilannetta voitiin pitää myötävaikuttavana tekijänä, oli raportoitu 34 kpl, joista 18 oli "läheltä piti"- tilannetta. Tilanteet johtuivat suurimmaksi osaksi henkilökunnan osalta käyttämättä jätetyistä suojavaarusteista (kotikäynnille tullut muu työntekijä ei ole pitänyt maskia, ilmoituksen teki kotihoidon työntekijä), henkilökunnan äkillisestä vajauksesta, kun tiukentuneet ohjeet vähensivät mahdollisuutta viedä lasta hoitoon ja mahdollisista altistuksista omaisten osalta. Myös omaisten ohjeiden noudattamatta jättämisestä oli tehty Haipro-ilmoitus.

Kevään aikana perusturvaan perehdytettyjen varhaiskasvatuksen tai koulutoimen henkilökunnan toiminnasta ei ole aiheutunut yhtään Haipro-ilmoitusta.

TOIMEPITEITÄ VUODELLE 2020

Haiprojen analysoinnissa on noussut tarve vahvistaa ilmoitusten käsittelijöiden osaamista, jotta käsittely tapahtuu aina samoilla periaatteilla. Haastavana on koettu riskiluokan arviointi ja kehittämistoimenpiteiden kirjaaminen. Käsittelijäkoulutuksen on käynyt vuonna 2020 yli puolet käsittelijöistä.

Myös kehittämistoimenpiteiden käyttöön saattamista tullaan ohjeistamaan ja valvomaan, jotta hyviksi havaitut kehittämis-ideat ovat kaikkien yksiköiden nähtävissä. Ohjeistaminen on osa potilas- ja asiakasturvallisuussuunnitelmaa

Vakavan vaaratapahtuman tutkinta aloitettiin osana potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämistä.

Hoitoon liittyvien infektioiden tilastoinnissa on tapahtunut parannusta, ja niihin panostetaan vuoden 2020 aikana yksiköittäin.

Esimiehet käyvät HaiProt läpi omissa yksiköissään yksiköiden työkokouksissa ja raportoivat niistä ja niiden johdosta tehdyistä kehittämistoimenpiteistä päällikölle ja ylihoitajalle. Näistä tehdään potilas- ja asiakasturvallisuustyöryhmässä ”hyviä käytäntöjä”-ohjeita, jotta muut yksiköt voivat ottaa käyttöön hyväksi havaittuja käytäntöjä.

Hyödyllistä lisätietoa:

Miten lääkäri, hoitaja ja potilas voivat edistää potilasturvallisuutta?

<https://www.youtube.com/watch?v=peRr-kxEAsvA&feature=youtu.be>

Sidney Dekker: Safety Differently (the movie)

<https://www.youtube.com/watch?v=moh4QN4IAPg>

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:9. Valtioneuvoston periaatepäätös. Potilas- ja asiakasturvallisuusstrategia 2017–2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3963-9>

Suomen Potilasturvallisuusyhdistys ry.
<http://spty.fi/>

[ISBAR-video](#)

[NEWS-pisteet](#)

[Oppiportin potilasturvallisuuskoulutus](#)

Potilas- ja asiakasturvallisuuskatsaus

Katsaukset julkaistaan Kuhassa perusturvan ja terveydenhuollon etusivulla/Tilastot ja raportit. Arkistointi D360 (hakuasiasanalla potilas- ja asiakasturvallisuus)

Jari Saarinen
Apulaiskaupunginjohtaja

Päivi Eskelinen
Ylihoitaja, potilas- ja asiakasturvallisuuskoordinaattori